

Z1,

Nr. 13 ist in der Zählung ausgefallen

19

1701

14a

235
J

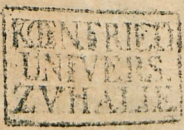
ORDINIS IURIDICI
IN ACADEMIA WITEMBERGENSI
H. T.

DECANUS

IO. PAULUS
SCHRÖTER,

I. U. D. Facult. Iurid. Assessor, Curiae
Provincialis et Consistorii Ecclesiastici
Advocatus Ordinarius.

L. B. S. P. D.

Q. D. B. V.

Quantum in cumulum excreverint remedia, quibus de possessione deiectis, et spolia rerum suarum passis, tum ex utriusque iuris expressa sanctione, tum ex interpretatione Prudentum subvenitur, et quantus favorum circa spolii causam & singularium apprehendatur concursus, monumenta eorum, qui haecce remedia congesserunt, atque opera non proletaria pertractarunt, *IACOBI MENOCHII, IOHANNIS BAPTISTAE PONTANI de Spolio, ROBERTI MARANTAE de Ord. indic. P. 4. distinct. 7. n. 28. seqq. B. Dn. ZIEGLERI ad Can. Redintegranda, et Tit. X. de Restitutione spoliatorum, aliorumque abundantissime exponunt.* Et cum in civitates coeundi, atque alterius imperio se submittendi, non infima causa initio hominibus extiterit, ut quisque sua ab aliorum invasionibus tuta haberet, et contra iniurias, ac depraedationes, per constituta iudicia, securus degeret; praeterea naturalis ille in homine appetitus, quo ad colendam civilem societatem potissimum fertur, teste *HUGONE GROTIIO d. I. B. ac P. in Proleg. part. 1. §. 6.* communitatem non qualemcunque, sed tranquillam intendat; utique in quavis Republica bene constituta primam eorum, qui illi regendae praesunt, oportet esse curam, prospicere; ut promulgatis legibus continentur cives in officio, areantur ab invasione alieni, ac, si a quoquam contra quid admissum sit, id per iudicia, et legitima media sine mora emendetur, adeoque cuilibet civium secura rerum suarum possessio, et societati civili sua tranquillitas custodiatur.

a 2
Maxime

Maxime vero huic scopo obtinendo conducit, et spoliatis insignem utilitatem praestat decantatissima spoli exceptionio, qua, si conveniat in iudicio, sive de ea re, in qua spoliolum factum, sive de alia, spoliator spoliatum, opposita, non respondere cogitur reus, priusquam restitatur spoliolum, et adeo, ni velit causam suam deserere actor spoliator, etiamsi ad restitutionem non condemnetur, ipsi restituendi necessitas incumbet, spoliato vero minoribus litis ambagibus, molestiis, et sumptibus per indirectum, eius, quod sibi ablatum, recuperatio constabit. Originem, et formam haec exceptio ex iure Canonico, et quidem speciatim ex *cap. 2. X. de ordine cognit.* adepta est, nec manifesta aequitate destituitur. Qui enim partes iudicis perperam involavit, et sibi ipsi ius dicere nequiter praesumpsit, non aegre ferat, iudiciali auxilio tamdiu carere, donec ea, quem laesit, et iudiciorum autoritati, ausu improbo temeratae, sit satisfactum. Ne tamen in abusum trahatur tam laudabile institutum, et sub praetextu ficti spoli, iustissimas adversarii petitiones morandi in infinitum occasio exinde nascatur; temperamento adiecto, quindecim dierum spatio per exceptionem obiecti spoli probatio circumscripta est, in *c. 1. de restit. spol. in 610*, quod ipsum et ius nostrum Electorale Saxonicum probat et sequitur in *Constit. 6. p. 1. ord. Proc. tit. XI. §. Desgleichen wenn einer Exceptionem spoli vorzuwenden ic. additis aliis, quibus probationum solennia hoc in negotio sunt coarctata. Cum vero et textibus iuris Canonici, et Legislatoris Saxonici placitis, de probatione facienda saltem cautum sit, haec res disceptationi ansam dedit: NUM ETIAM SUPER EXCEPTIONE SPOLII IURAMENTI DELATIO SIT PERMISSA? Et haecenus quidem plerique Doctorum maxime ex veteribus negativam amplexi sunt sententiam, prout videre est apud REINHARD. ROSAM in *addit. ad DANIEL. MOLLERUM ad Constit. Elect. 6. p. 1. n. 6. lit. b. BERLICHIIUM Part. I. concl. 6. n. 87. CARPZOV. P. I. C. 6. Def. 10. Dn. SUENDENDORFERUM ad Proc. FIBIGII edit. noviss. p. 367*. Ita enim persuasi erant olim Icti, quod ubicunque dolus arguitur, cesset iuramenti delatio, DAN. MOLLERUS *ad Constit. Elect. P. 3. C. 5. n. 17. et allegg. Dd.* Adeoque cum spoliolum nunquam, vel raro, sine dolo committatur, locum super exceptione spoli iuramenti delationi dandum non esse, sed vel rebus vel documentis eam probandam contendebant. Verum cum*

cum generalis sit assertio *ULPIANI* *in l. 3. §. 1. ff. de Iurciur. it. in l. 6. §. 3. ff. de his, qui norantur infam.* etiam super poenali quavis actione, et super delicto iuramenti delationem admittentis, et in furti quoque crimine atque rapina, quorum delictorum neutrum sine dolo committitur, quando nimirum ex his delictis civiliter agitur, iuramentum deferri posse, pateat ex lege *13. §. 2. et 1. 28. §. 5. ff. de Iurei.* relata Doctorum opinio Iuri haudquaquam convenit, et fundamento destituitur, indeque factum, ut dudum a suis quoque assertoribus melius edoctis deserta, et explosa fuerit. Inprimis *CARPZOVIVS P. 3. decis. 231. n. 15. seqq. L. 3. Resp. 45. n. 11. seqq. et in Process. tit. II. art. 1. n. 53.* multis iisque gravissimis argumentis hanc, quam antea tenuerat, sententiam impugnat, atque contrariam adstruit.

Hinc igitur non obitare amplius poterit, quo minus super exceptione spoli iurisiurandi delatio admittatur, consentientibus *BRUNNEMANNO ad l. 9 §. 2. ff. de iurei. n. 15. B. DN. ZIEGLERO, ad can. redintegranda c. 7. §. 13. DN. RIVINO in Specim. except. forens. cap. 40. n. 8.* Sunt tamen, quibus aliis ex rationibus adhuc placet, cessare in Foro Saxonico super spoli exceptione iuramenti delationem. Ita enim eorum fert ratio; iuramentum super exceptionibus demum post litem contestatam deferre licere per *Ord. Proc. tit. 18. §.* Do aber it. exceptionem vero spoli opponi ante litem contestationem, et eum in finem, ut illa differatur per *Const. 6. P. 1. et Ord. Proc. tit. 11. §.* *Deßgleichen* antequam non locum habeat iuramenti delatio, nec obitare, quod in exceptione spoli admittatur probatio, sicut enim istud plane speciale, ita permissam probationem restringendam esse ad probationem ordinariam, nec extendendam ad exorbitantem, praesertim, cum ea ad certum tempus sit restricta, et modus probandi per testes, et documenta in *dist. Ord. Processus* praescriptus; accedere, quod secundum *distam Ordin.* omnis evitari debeat prolixitas. Verum enim vero huiusmodi momentis, quod pace ipsorum dixerim, vix quod intendunt, evinci posse videtur. Primum enim in allegato §. *Ord. Proc.* discretis verbis non habetur, super exceptionibus demum post litem contestatam iuramentum deferre licere, sed disponitur, quod super exceptionibus iuramenti delatio tamdiu sit permissa, donec reo earum probatio sit iniuncta, vel ab ipso sponte oblata, ita tamen,

ne delatio iuramenti ad ultimam positionem differatur, et cum *in notis ad alleg. §. ad verb.* so lange strey stehen etc. ampliationis loco ponat *B. DN. ZIEGLERUS*: etiam post litem contestatam licitam esse, iurisiurandi super exceptionibus delationem, utique eandem ante litem contestationem permissam esse innuit. Deinde quicquid Doctores et Interpretes potissimum Iuris Saxonici de iuramento super exceptionibus post litem demum contestatam deferendo asserunt, id omne de exceptionibus peremptoriis diserte pronunciant, rationem adiciendo, quod cum exceptiones peremptorias reus non antea, quam post litem contestationem obicere queat, etiam non prius ad iuramenti delationem sit admittendus, vel etiam adstringendus *CARPZ. in Proc. rit. n. art. 1. n. 114. seqq. it. p. 3. dec. 229. n. 16. seqq. p. 1. c. 12. def. 32.* cui ad stipulatur *B. DN. ZIEGL. c. l. NICOL. in Proc. p. 1. c. 38.* Exceptio vero spoli omnium calculo non peremptoria, sed maxime dilatoria est, quippe quae cum in finem solum opponitur, ut differatur litem contestatio, vel processus ulterior, donec spoliatus fuerit restitutus. Atque de exceptionibus mere dilatoriis, quas processus vel iudicii vocant, cuius generis sine dubio est exceptio spoli, quae causam principalem nullatenus tangit, sed solum iudicium suspendit; concors existit Doctorum sententia, eas ante litem contestatam non modo opponendas, sed etiam si negentur, et ex Actis de iis non constet, probandas, disceptandas et decidendas esse, per. *c. 19. X. d. iud. l. 19. C. de probat. MATTHIAS COLERUS, ad c. 2. X. d. Except. n. 50. HILTROPPIUS in Proc. p. 2. rit. 12. n. 83. ILICO UMMIUS Disput. ad Process. §. ib. 10. n. 62. ZANGER de Except. p. 2. c. 22. n. 28. BRÜNNEM. ad l. 19. C. de probat. B. DN. ZIEGLERUS ad Ord. Proc. Sax. rit. n. §. alle exceptiones dilatoriae etc.* neque iure Saxonico ullibi aliter est constitutum. Iam in omnibus causis permittendum est ei, cui ex lege onus probandi incumbit, adversario super rei veritate iuramentum deferre *l. 25. §. 3. ff. de probat.* ibique *BRÜNNEMANN. n. 9. HARTM. PISTOR. quaest. 13. n. 16. l. 4.* Adeoque uti dubium non habet, permissam esse super exceptionibus dilatoriis iuramenti delationem, ita quoque concedendum, eam, quae in probationis locum succedit, secundum surrogationis naturam, eodem tempore, quo haec peragenda, fieri posse ac debere. Neque causa ulla est, quare exceptio spoli, cuius probatio ante litem con-

contestationem facienda reo excipienti diserte iniungitur in *Ord.*
Proc. tit. 11. §. desgleichen/ de generalitate dispositionis dist. l. 25. §. 3.
ff. de probat. sit eximenda. Nec ad rem facit, quod certo et qui-
dem breviori spatio, quam alias terminus probatorius ordinarius
habet, sit circumscripta, cum non appareat, quomodo ab assigna-
tione termini angustioris ad prohibitionem delationis iuramenti
legitimum procedat argumentum. Multo minus, quod Serenissi-
mus Legislator circa probationem exceptionis spoli, et reprobationem
reos permissam, omnem prolixitatem superfluum evitare
debere statuat, iuramenti delationi impedimento erit, cum longe
plus certe tantum temporis probationi ad quindecim licet dies
coarctato termino, sit infumendum, quam iuramenti delatio, eius-
que praefatio requirit. Dum enim intra quindecim dies ab eo
die, quo sententia, in qua reo probatio spoli iniungitur, vires
rei iudicatae consecuta est, probatio oblatione articulo rum saltem
sit inchoanda, et tum demum a Iudice cum adversario testes ad
perhibendum testimonium citandi, et si primo in termino non
compareant, iterum indulto aliquo spatio vocandi, facile aliquot
hebdomades, imo saepe menses labuntur, cum e contra iuramen-
to delato, et desuper lata sententia vires rei iudicatae adepta, in-
tra ostiduum iuraturus se offerre, et postmodum termino a Iudice
praefixo sub poena desertionis iurare teneatur, adeoque brevissimo
spatio torum confici queat negotium. Taceo alias difficultates,
et prolixitates, quibus probatio per testes prae iuramenti delatatione
est obnoxia. Accedit, quod plerumque spolia clam et remo-
tissime ac difficillimam, et quandoque impossibilem fore eius per
testes, et instrumenta probationem, ac si iuramenti delatio dene-
getur, saepius spoliatum saluberrimae huius exceptionis benefi-
cio ac fructu cariturum. Eaque propter indignum eo magis foret
spoliatis, quibus tantopere iura favent adversum spoliatores, quos
leges detestantur, et odio habent, hoc medio veritatis eruendae, et
inigni commodo onere se et difficultate probationis levandi
deserviit, quo minus iure publico ea de re quicquam sancitum, aut
aliquod prohibitionis vestigium deprehenditur. Merito igitur su-
per exceptione spoli in modum dilatoriae oppositae admitten-
dam

dam esse ante litem contestationem iuramenti delationem; si ea, priusquam iniuncta desuper, vel oblata probatio fuerit, fiat, nec ad ultimam positionem differatur, non invito §. de aber *lit. 18. Ord. Proc.* concludo. Placuit et hoc ICeorum in hac Academia Collegio, atque in hunc modum concepta est sententia mense proximo Octobri, ad ASta a Praetorio Pegaviensi transmissa, in causa Sebastian Mosdorffs Klägers contra Christian Frischens Beklagten, et insuper decretum, ita deinceps semper pronunciandum. Animus iam esset in veritatem alius sententiae: quod nimirum, si instituto ex instrumento guarentigato Processu executivo, exceptio spoli ante recognitionem opponatur, ea praecise documentis sit probanda, neque testium depositio, neque iuramenti delatio admittenda, inquirere; sed subsistere hic iubet instituti ratio, quae prolixiorum esse non patitur. Unicum igitur adhuc saltem adiucio; spoli exceptionem obicienti de eo solum, quod sibi vis facta, de possessione deiectus, et rebus quibusdam spoliatus sit, vel legitimis probationibus adversarium convincere, vel ipsi desuper iusiurandum deferre incumbere, cum spoliatio per exceptionem obiecta, non fiat restitutio *c. 2. X. 4. Ord. cognit.* Sed si spoliator impedimentum suae petitionis remedium, et exceptionem, qua responsum reus et recte quidem declinare satagit, sublatam cupiat, suarum partium esse restitutione oblata ad liquidationem, quam vocat, rerum ablatarum reum provocare, tumque si reus, ipseque spoliatus, qui vim sustinuit, res abreptas, et in vasas damnaeque tempore imperus data, et quae perdidit, singula comprobare non possit, taxatione a iudice facta, sacramento aestimationem rerum, quas perdidit, ita tamen ne ultra taxationem a iudice factam iuretur, manifestare ipsi integrum, et quod huiusmodi iureiurando dato fuerit declaratum condemnare Iudici necessitatem impositam fore, quod et ZENO Imperator *in l. 9. C. unde vi*, et qui eum imitatus est Papa GREGORIUS IX. *in c. ult. X. de bis, quae vi, metusve causa*, constituit, unde SACRAMENTI sive iuramenti ZENONIANI appellatio innotuit. Quo de SACRAMENTO ZENONIANO, cum disputationem inauguralem ediderit elegantissimam, et cuncta, quae de hoc argumento dici possent, occupaverit, cuius gratia haec suscepta scriptio Nobilissimus Iurium

rium Candidatus, Dn. CHRISTIANUS TEMMICHIVS,
Belgera-Mitnicus, Consistorii Ecclesiastici huius loci Advocatus
Ordinarius, Fisci Redituum Provincialium, Consistorialis et Aca-
demici Procurator, plura in praesens de eo verba facere super-
vacaneum esset. Porius, ex more recepto, de eius natalibus, et
studiorum progressu, quaedam sunt commemoranda. Lucem
hanc aspexit Belgerae, antiquo Misniae oppido, ad Albim sito,
anno M. DC. LXXIII. die XXV. Octobris, parentes nactus
honestissimos, et integerrimos, patrem quidem parentes nactus
nem, Civem et Sartorem, matrem ELISABETHAM PLA-
NERIAM, ornatisimam foeminam, cuius parens IOHAN-
NES PLANERUS, ex tribuno plebis Senator, et Came-
rarius in patria factus, Rempublicam laudabiliter administravit.
Prima pueritiae eius regendae ac formandae cura Scholae pa-
triae Rectori, IOHANNI GEORGIO TRAUTMAN-
NO demandata fuit, per quem primis literarum elemen-
tis imbutus, eius adhibitam in hac re singularem industriam
et fidelitatem, adhuc grata mente recollit. Crescente aetate,
cum annum ageret decimum sextum, ad capeendum uberio-
rem ingenii cultum, in Scholam Torgaviensem, multo abhinc
tempore celebrem ablegatus, et in disciplinam Rectoris, qui
tunc erat, M. DAVID WINTER, postea Zvviccaviam
ad easdem partes vocatus, et Con-Rectoris, AUGUSTI DO-
ROTHERI RUPERTI, traditus est, quorum, ut et, qui iis suc-
cesserunt, M. ABRAHAMI ZIEGKII, et M. GODOFREDI
STEINBRECHERI, Rectorum, nec non reliquorum istius
Scholae Praeceptorum, egregiam diligentiam, ac sinceram insti-
tutionem merito depraedicat. Nec taceri voluit Nobilissimus Dn.
CANDIDATUS singularia, ac maxima beneficia, quae Vir
summe Reverendus, atque Amplissimus, Dn. D. CHRISTIA-
NUS HOFFKUNZIUS, Pastor Ecclesiae Torgavienensis, et
vicinarum Superintendens meritisissimus, per integrum triennium
in se contulit, et ipse perpetua animi gratitudine ea agnoscit.
Positis iam feliciter in laudata Schola studiorum fundamentis,
anno M. DC. XCIV. Mense Maio sub Rectoratu Excellentiss.
Dn. MICHAELIS STRAUCHII, Mathem. Superiorum Pro-
fessoris

fefforis Publici, in noſtram accenſit Academiam, et a maxime Re-
verend. Dn. D. HOFFKUNZIO, mihi commendatus, ut
liberalem mihi operam navaret, in meam familiam eſt receptus.
Atque propoſitum initio ipſi erat Theologiae ſtudio ſe addicere.
Unde, anno primo, praeter Pl. Reverendi Dn. M. AUGUSTI
VVOLFFII, VVitebergeniſis Eccleſiae Diaconi, tunc Ampliſ-
ſimae Facultatis Philoſophicae Adiuncti, Leſſiones Metaphyſicas,
et Excellentiffimi Dn. CHRISTIANI ROEHRENSEE, Ethic-
as, et ad Vitriarii Inſtitutiones Iuris naturae, inſtitutas recitatio-
nes, quibus ſedulus auditor interfuit, Magnifici quoque Dn. D. CA-
SPARIS LOESCHERI, Auguſtanam Confefſionem exponen-
tis, ſcholas frequentavit. Poſtea vero, conſenſu parentum, quod
in mea familia illi ſine ſto ſumptu Iurisprudentiae ſtudio incum-
bere, et in eum gradum, in quo in praefenti conſtituitur, eniti,
parata occaſio daretur; praeterea ipſe ſtudio huius, cuius uſum ac
praxin quotidie coram intuebatur, amore caperetur, conſilium
mutavit, et prudentiae Iuris operam dare coepit. Ex eoque tem-
pore ab ore celeberrimorum Anteceſſorum, omnium ac ſingu-
lorum pendit; inprimis vero Magnifici Dn. ORDINARII
D. GODOFREDI STRAUSSII, ſcholas ſingulari induſtria ſecta-
tus eſt, cuius, ut et reliquorum Doſtorum, ingentia in ſe collata me-
rita cum perpetua animi gratitudine celebrat, ac ſubmiſſe venerat-
ur. Theoriae praxin ſtatim iungendi conditio ipſius ac vitae ratio
occafioni erat: et ego merito collaudare habeo plane ſingularem ſe-
dulitatem, in deſſam diligentiam, atque dexteritatem, quibus, cum
per integrum quinquennium, mihi, tum Proto-Notariatu Acade-
miae, et Conſiſtorii Eccleſiaſtici fungenti primum amanuenſis,
poſtea, cum a Dn. D. AUGUSTO BECKERO, A. M. DC. XCVI.
menſe Maio Notarius eſſet creatus, Aduarii operam praefaret,
eommiſſas ſibi partes obivit, id ſemper interea agens, ut exinde et-
iam aliquid utilitatis in ſua ſtudia redundaret. Hinc, ſi quid in Aſſis
occurreret, cuius penitiorum habere cognitionem e re ſua eſſe ar-
bitraretur, id ſubinde annotabat, ex me percontaturus, quae ea de
re ſtatuenda atque tenenda eſſent, vel ad eius explicationem ube-
riorem facerent. Quem interrogandi morem et tum ſervabat
ſicubi ab auditionibus veniens quaedam non ſatis ſibi percepta et
intelle-

intellecta esse sentiret. Hac via progressus, insignem sibi non multo tempore eruditionem, et in rebus agendis solertiam ac promptitudinem comparavit, quae singularem apud omnes ipsi favorem conciliaret, et Patres Academiae conscriptos, nec non Magnificos Consistorii Ecclesiastici Assessores commoveret, ut non solum, post excessum Dn. CHRISTIANI LEHMANNI, Academiae et Consistorii Proto-Notarii, duplicis huius muneris vacantis administrationem vicariam ipsi potissimum demandarent: sed et hi ante annum Advocatum ordinarium et simul Filii Procuratorem constituerent, eaeque partes postmodum apud Fiscum Academicum ipsi quoque conferrentur. Quae dignitates nuper admodum luculenta accessione auctae fuerunt a Potentissimo REGE POLON. atque Sereniss. ELECTORE Nostro, Procuratoris Redituum Provincialium per Circulum Electoralem munere ipsi demandato. Studiorum itaque suorum fiduciam habens, reverenter petiit a Collegio nostro, ut in numerum CANDIDATORUM reciperetur, cumque de eius legali eruditione iam per Examen, quod ex Rescripto Principis subire tenentur, qui ad orandas in foro causas admitti volunt, anno M. DC. XCIX. exantlatum, constaret, et in negotiis forensibus haecenus versatus, eximiam rerum agendarum peritiam comprobasset, sine omni difficultate compos voti factus est, atque in Tentamine ad propositas quaestiones prompte appositeque respondendo eum se gessit, cui ad ulteriora specimina viam aperiendam omnes unanimi consensu iudicaremus. Craestino itaque Die Lunae, si DEUS dederit, Praefide Magnifico, Dn. D. CASPAR. HENRICO HORNIO, de SACRAMENTO ZENONIANO, Disputationem Inauguralem habebit, cui ut MAGNIFICUS ACADEMIAE RECTOR, PER-ILLUSTRIS DN. LIBER BARO, ceterique Iurisprudentiae, et literarum Fautores, ac Aestimatores, interesse velint, ea qua par est, reverentia rogo atque contendo.

P. P. sub Sigillo Facult. Iurid. Domini ca IV. Adventus,
M. DCCI.

WITTEMBERGAE, Typis CHRISTIANI GERDESII.

ULB Halle

001 507 494

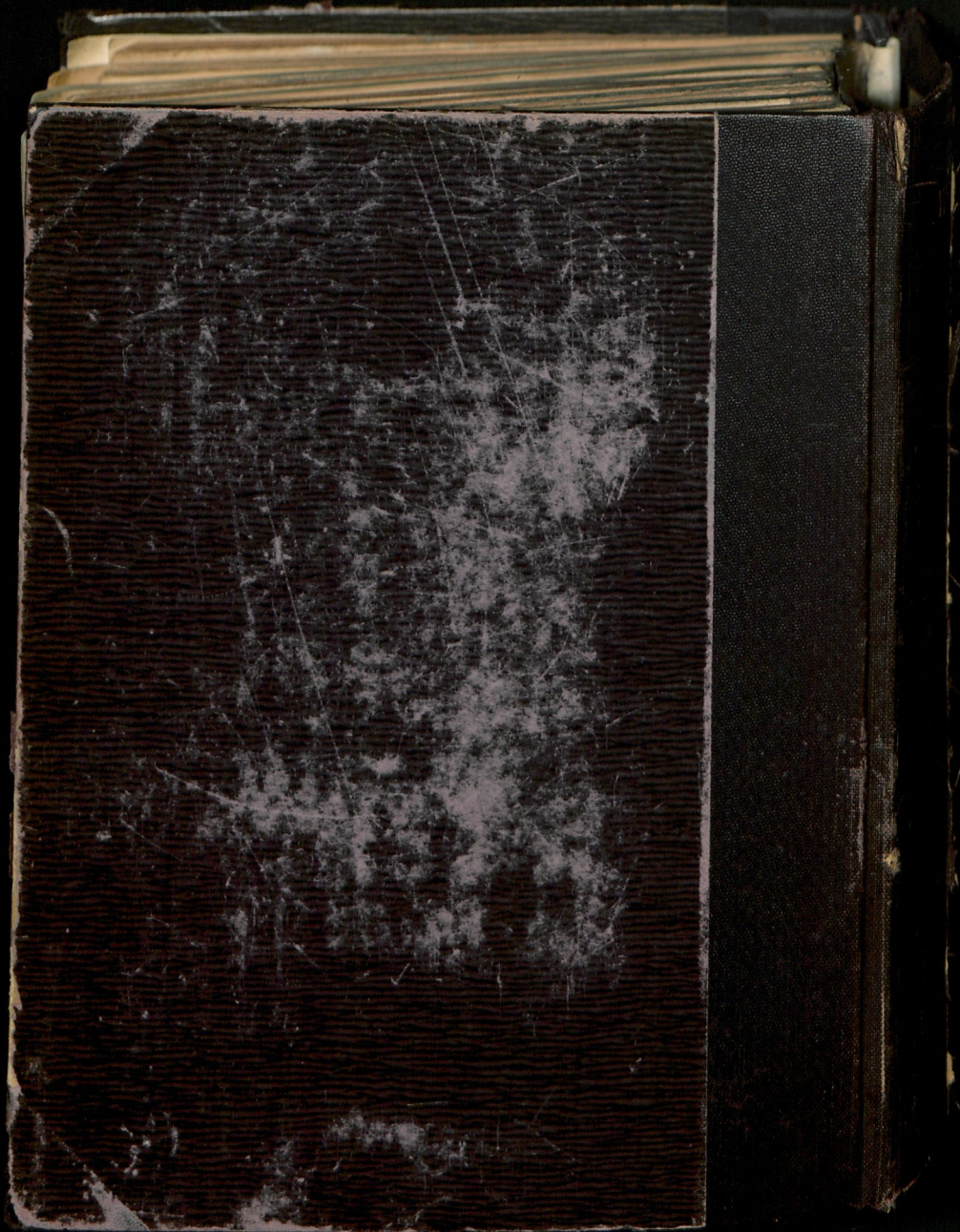
3

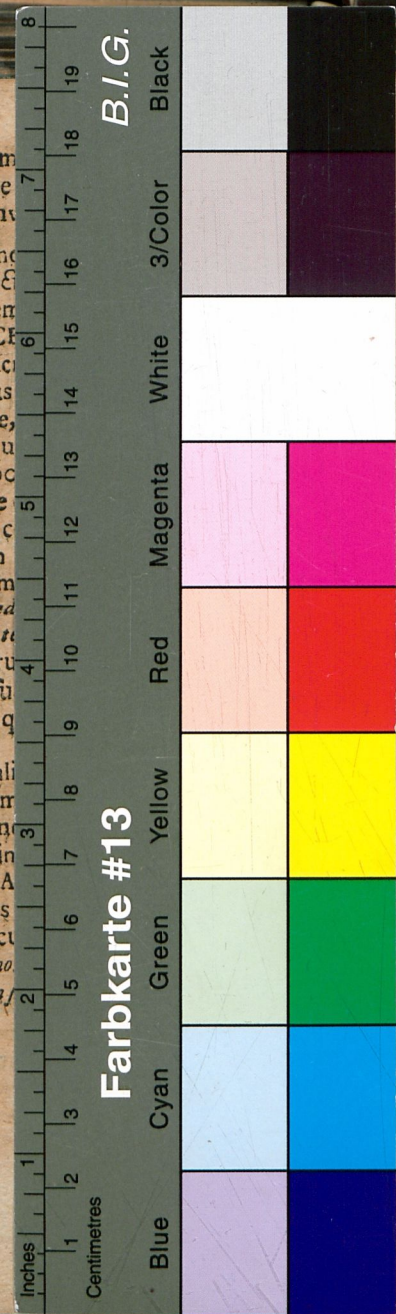
TA-50L

VD 18

B.I.G.

Farbkarte #13

Z1,

Nr. 13 ist in der Zählung ausgefallen

19

1701

14a

285

ORDINIS IURIDICI
IN ACADEMIA WITEMBERGENSI

H. T.

DECANUS

IO. PAULUS

SCHRÖTER,

I. U. D. Facult. Iurid. Assessor, Curiae
Provincialis et Consistorii Ecclesiastici
Advocatus Ordinarius.

L. B. S. P. D.

